

Naturstyrelsen
Førstballevej 2
7183 Randbøl
Att: Uffe Strandby

Sendt pr. mail til nst@nst.dk og ufstr@nst.dk

Den 7. januar 2022

Bemærkninger til første udkast til projektplaner for naturnationalparker i Stråsø, Tranum og Almindingen

Friluftsrådet har i nedenstående sammenfattet generelle bemærkninger til de udkast til projektplaner for naturnationalparker i Stråsø, Tranum og Almindingen, der har været sendt til kommentering og drøftelse i de lokale projektgrupper og i interessentarbejdsgruppen for naturnationalparker. I øvrigt henvises til øvrige bemærkninger afgivet i forbindelse med arbejdet i disse arbejdsgrupper.

Generelle synspunkter

Friluftsrådet anerkender, at der bredt set er taget hensyn til friluftsliv, herunder ved forventede formidlingsindsatser og monitorering af udviklingen af friluftsliv før og efter etablering af naturnationalparkerne. Det bemærkes, at det i forbindelse med monitorering af friluftsliv er relevant at se på, hvilke organiserede aktiviteter, der søges gennemført og opnår tilladelse før og efter etablering af naturnationalparkerne, hvilket bør tilføjes projektplanerne.

Friluftsrådet konstaterer med tilfredshed, at der flere steder i projektplanerne lægges op til samarbejde med f.eks. kommuner, foreninger, brugere mv. om blandt andet formidling og nærmere udvikling af konkrete tiltag for friluftsliv. Friluftsrådet bemærker hertil, at det er afgørende, at der er en tæt inddragelse af lokale borgere, organiserede og uorganiserede friluftsliv aktive generelt set i den videre etablering og forvaltning af naturnationalparkerne, herunder udvikling af den rekreative infrastruktur i naturnationalparkerne og kompenserende tiltag i tilgrænsende områder.

Der bør generelt set i projektbeskrivelserne være en tydeligere beskrivelse af, hvad der etableres af nye friluftsfaciliteter i og uden for naturnationalparkerne, og om de foreslåede initiativer omfatter fuld disponering af afsatte midler til friluftsliv. Friluftsrådet lægger i øvrigt til grund, at naturnationalparkerne betydning for udvikling af rigere naturoplevelser og mere friluftsliv betyder, at der vil være en løbende udvikling og udbygning af friluftsfaciliteter i områderne.

Fleksibel anvendelse af hegn

Friluftsrådet anbefaler en fleksibel og holistisk tilgang til udsætning af dyr og etablering af hegn. Det kan være ved at undlade hegn i hele eller dele af en naturnationalpark, ved at etablere eventuelt flere mindre hegninger til f.eks. kvæg eller heste og ved at arbejde med pilotprojekter, hvor forsøg med afgræsning i mindre skala afprøves med henblik på at opnå erfaringer med effekter på natur og friluftsliv, inden der træffes endelig beslutning om udsætning af græssende dyr i større dele af en naturnationalpark.

Friluftsrådet finder det på den baggrund positivt, at der med de nye naturnationalparker ses på andre muligheder end anvendelse af ét højt ydre hegn, som anvendes i de kommende naturnationalparker i Gribskov og Fussingø. F.eks. ved at der i projektplanen for Almindingen indgår, at der i sprækkedalen ved Grønnevad af landskabelige og rekreative hensyn opretholdes kvæggræsning bag lavt kreaturhegn mens den øvrige del af naturnationalparken omkranses af et højere vildthejn. Friluftsrådet havde dog set frem til, at der i Stråsø kunne være en løsning uden brug af hegn. Der bør generelt set anvendes forskellige former for modeller i kommende naturnationalparker, herunder også etablering af naturnationalparker uden hegn.

Udsætning af græssende dyr

I naturnationalparker, hvor der udsættes græssende dyr, støtter Friluftsrådet, at der arbejdes med en gradvis indfasning af dyrene. Friluftsrådet finder det væsentligt, at den gradvise udsætning af græssende dyr ikke alene sker under hensyntagen til fødetilgængelighed og græsningstryk, men også under hensyntagen til, hvordan udsatte dyr sameksisterer med friluftaktiviteter. Det bør tydeliggøres i projektplanerne.

Udsætning af vilde heste kan være en udfordring for friluftslivet, særligt i områder med væsentlige rideinteresser. Friluftsrådet opfordrer derfor til, at det overvejes at undlade udsætning af heste eller at begrænse udsætning af heste til mindre delområder af en naturnationalpark for herved at begrænse negative konsekvenser for friluftslivet. Friluftsrådet ønsker endvidere afklaret, om udsætning af vallakker forventes at give færre udfordringer for friluftslivet end udsætning af heste i reproducerende bestande.

Formidling og ansvarsforhold

Der er behov for en stærk formidlingsindsats, der kan bidrage til at reducere utryghed og sikre en hensigtsmæssig adfærd, hvor der udsættes græssende dyr, så risikoen for ulykker minimeres. Friluftsrådet noterer sig i den forbindelse med tilfredshed, at det af projektplanerne fremgår, at der vil være fokus på at sikre formidling om, hvordan man bedst færdes sammen med de græssende dyr i naturnationalparken, herunder information til ryttere om ridning i områder med udsatte heste.

Friluftsrådet finder dog, at ansvarsforholdene for færdsel i naturnationalparker, særligt med organiserede grupper er uklare. Der er en stor bekymring blandt spejdere, vandrere, ridende mv. om en turarrangør kan gøres ansvarlig ved uheld med udsatte dyr i naturnationalparker. Det begrænser blandt andet friluftaktiviteter for børn og unge i områderne. Derfor opfordrer Friluftsrådet til en afklaring af ansvarsforholdene og en tydelig kommunikation herom.

Stilleområder

Friluftsrådet finder anledning til bemærkninger til de foreslåede stilleområder i naturnationalparkerne. Det er væsentligt, at der ikke sker en unødigt begrænsning af friluftaktiviteter i stilleområder og at omlægning af rekreativ infrastruktur som veje og stier i stilleområder kun sker ved en konkret faglig begrundelse. Friluftsrådet ønsker endvidere, at der fortsat skal være adgang for organiserede friluftaktiviteter som f.eks. orienteringsløb i stilleområder men finder det uklart om det fortsat vil være tilfældet.

Det er samtidig Friluftsrådets vurdering, at det i projektplanerne foreslåede arealudlæg til stilleområder er relativt stort og bør reduceres af hensyn til at sikre et aktivt og styrket friluftsliv i områderne.

Med venlig hilsen

Flemming Torp,
bestyrelsesmedlem